

Talviaikaan on muistutettava, ettei tarhassa mahdollisesti oleva lumi korvaa juomavettä, vaikka hevosen todettaisiinkin syövän lunta.
Kuva: Minna Svartsjö

Riittävä vedensaanti ehkäisee myös virtsavaivoja

Hevosten virtsavaivoilta vaikuttavat ongelmat voivat oireilla usealla eri tavalla. Nämä voivat olla merkki muista vaivoista, jotka eivät lopulta edes liity virtsateihin. Akuuteissa tapauksissa eläinlääkärin apu on välttämätöntä, mutta ennaltaehkäisyn kannalta vesi on ”vanhin voitehista”.

Virtsan väriä kannattaa tarkkailla. Normaalisti virtsa on keltaista, sävy voi vaihdella vaalean kellertävästä me ripihkan sävyyn. Lähes läpinäkyvä, laimea virtsa johtuu siitä, että hevonen on juonut liikaa. Tumma virtsa voi puolestaan kieliä nestehukasta. Erittäin tummaa virtsaa esiintyy lannehalvauksen yhteydessä. Se on seurausta siitä, että lihassolut vapauttavat vaurioituessaan myoglobiinia. Virtsa voi muuttua myös punertavaksi. Tälle voi löytyä harmitonkin syy, jos hevonen on jyrsynyt puiden kuorta. Virtsa voi ruokavaliosta riippumattakin näyttää lumella tai kuivikepatjalla punaiselta, ihan vain hapen vaikutuksesta.

Virtsaaminen on suoraan yhteydessä juomiseen.

– Jos juo paljon, niin virtsaa paljon. Suuret vesi- ja virtsamäärät voivat viitata munuaisvikaan. Useasti toistuvat pienet virt-

samäärät taas rakon ongelmiin, tai joskus ummetukseen tai hiekkakertymään, kertoo ELT Kati Niinistö Yliopistollisesta eläinsairaalarasta.

Huomio riittävään veden saantiin sekä veden laatuun

Riittävä juominen huuhtelee rakkoa. Mikä neuvoksi, jos hevonen ei juo riittävästi? Lämpimän veden tarjoaminen ja muut juomishalukkuuden lisäämisen keinot tulee kartoittaa. Mutta siinä missä joku hevonen pitää lämpimästä vedestä, toinen juo mieluummin vetensä mieluummin viileänä. Varmimmin hevonen juo riittävästi, kun vesi on sellaista, mihin se on tottunut. Hevonen huomaa herkästi vedessä olevat makuivahteet esimerkiksi rautapitoisuuden suhteen. Luonnollisestikin vesi tulee tarjota puhtaista astioista. Talli- ja tarhaoloissa as-

tiat likaantuvat nopeasti ruoantähteistä ja jopa lannasta. Automaattisten vesikuppien kohdalla on hyvä muistaa, että varsat ja talliin juuri tulleet hevoset eivät ehkä osaa käyttää kyseisiä kuppeja, ja opettelu voi vie- dä aikaa. Myös veden virtauksen täytyy olla riittävä, jotta hevonen juo tarpeeksi. Virtaus voi huonontua myös tukkeutumisen vuoksi. Näin talviaikaan on muistutettava, ettei tarhassa mahdollisesti oleva lumi korvaa juomavettä, vaikka hevosen todettaisiinkin syövän lunta.

– Todennäköisesti pieni suolan lisääminen ei haittaa tervettä hevosta, mutta sairaalle siitä voi olla haittaa – vähän samoin kuin ihmiselle. Useimmille hevosille pystyy opettamaan juomisen esimerkiksi mash-veden tai muun mausteen kanssa, Niinistö muistuttaa.

Koska hevonen on kasvinsyöjä, sen virtsa on emäksistä (pH 8-9).

Kuva: Pixabay

– Virtsan pH:ta voi yrittää laskea C-vitaamiinilla ja ammoniumkloridilla, mutta annokset ovat yleensä niin suuria, että hevonen ei syö niitä, huomauttaa Kati Niinistö.

Mikä hevostani vaivaa?

Omistaja tuntee hevosensa pissakäyttämisen ja muutokset siinä voivat kieliä ongelmista. Kysyttäessä yleisimmistä virtsavaivoista Niinistö epäilee munuaisvian olevan tavallisin.

– Suurin osa akuuteista munuaisvaoista tulee ja menee varmaan tietämättä, jos verinäytteitä ei oteta. Muut virtsatieongelmat ovat melko harvinaisia suhteessa muihin hoidettaviin ongelmiin. Kivet ja rakon sakkakertymät ehkä tavallisin, peniksissä kohtalaisesti kasvaimia. Usein rakko tarkastetaan varmuuden vuoksi, jos on epämielisiä ongelmia.

Virtsateihin voi joskus muodostua virtsakiviä, etenkin iäkkäämmillä hevosilla. Kiven muodostavat kalsiumkarbonaattikiteet – siis ne samat, mitä hevosen virtsassa on runsaasti luonnostaan. Kiteet eivät siis automaattisesti tarkoita, että kiviäkin olisi. Jos kivet eivät ole huuhtoutuneet itsestään pois, hevonen voi yrittää virtsata, mutta virtsaa tulee vain vähän, pahimmassa tapauksessa ei ollenkaan. Hevosella voi olla

myös ähkyoireita ja liikkuminen on ehkä jäykkää.

Kati Niinistö kertoo, että kunnollinen tutkimus vaatii tähytyksen.

– Kannattaa myös huomioida, että vaikka lähes kaikilla klinikoilla on tähytysmahdollisuus, tavallinen eläinlääkäri joutuu melko harvoin hoitamaan virtsatieongelmia. Tällöin voi olla tarpeen mennä kauemmaksi, jotta sisätautispesialisti voi arvioida tilanteen. Osa kivistä voidaan saada pois tähyttämällä, mutta osa vaatii leikkauksen.

Virtsanäytteen ottaminen kotiooloissa kuulostaa ajatustasolla helpolta tavalta aloittaa tutkimus, mutta on parempi turvautua heti eläinlääkärin apuun.

– Jos haluaa ottaa oikeasti viljelykelpoisen näytteen, se tehdään katetroimalla. Se onnistuu tallissa, mutta tarvitsee eläinlääkärin. Virtsan stix/sedimentti ilmasta kopatusta näytteestä kertoo kuitenkin esimerkiksi valkosolujen määrästä. Virtsaa ei pitäisi seisottaa kovin kauan ennen tutkimista, ja tarvittaessa pitää ottaa huomioon tulkinnaissa, että näyte ei ole tuore, Niinistö huomauttaa.

– Munuaisongelma tai kivet ovat mielestäni todennäköisempi vaiva.

Astutuskauden lähestyessä aihe kiinnostaa myös tamman terveyden näkökulmasta. Eläinlääketieteen tohtori ja hevosten li-

”Suurin osa akuuteista munuaisvaoista tulee ja menee varmaan tietämättä, jos verinäytteitä ei oteta.”

säätymistieteen opettaja Maria Kareskoski Helsingin Yliopiston elinlääketieteellisestä tiedekunnasta vastaa tähän kysymykseen:

– Tammoilla esiintyy urovaginaa, eli virtsan kertymistä emättimeen ja toisinaan myös kohtuun asti, ja se vaikuttaa ilman muuta hedelmällisyyteen.

– Virtsatietulehdukset ovat tosiaan harvinaisia, eivätkä ne suoranaisesti vaikuta hedelmällisyyteen muuten kuin yleisvointia heikentämällä, jos tilanne on vakava, Kareskoski toteaa.

Minna Svartsjö

Lähteet:

www.hevostietokeskus.fi/talliymparisto

*Terve ja sairas hevonen (Pettersson, Green)
Otava, 7. painos, 2004*